

Snæbel-projektet - Stampemøllen

Snæblen

Snæblen er fisken med den karakteristiske spidse snude, der kun lever i den danske del af Vadehavsområdet. Ligesom laks lever og vokser den op i havet, men gyder i de større vandløb.

De første måneder lever ynglen i åens stille vådområder, før den svømmer ud og vokser op i havet.

Snæblen er en af verdens mest truede fisk, og er på EU's liste over dyrearter, der kræver streng beskyttelse – så Danmark har pligt til at forbedre forholdene for fisken. Derfor gøres der nu en indsats gennem 'Snæbel-projektet' for at redde den.

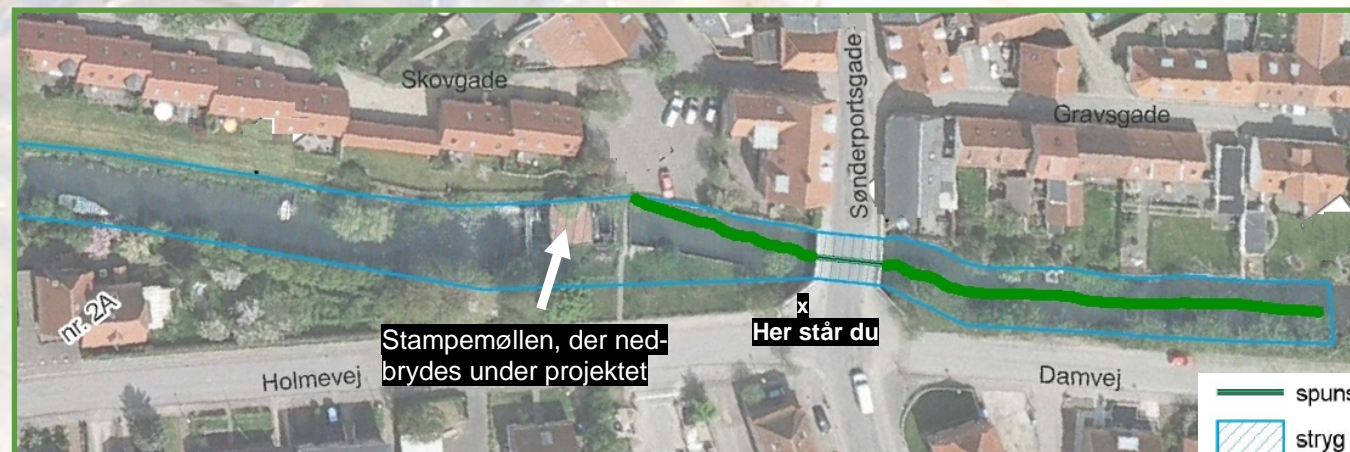
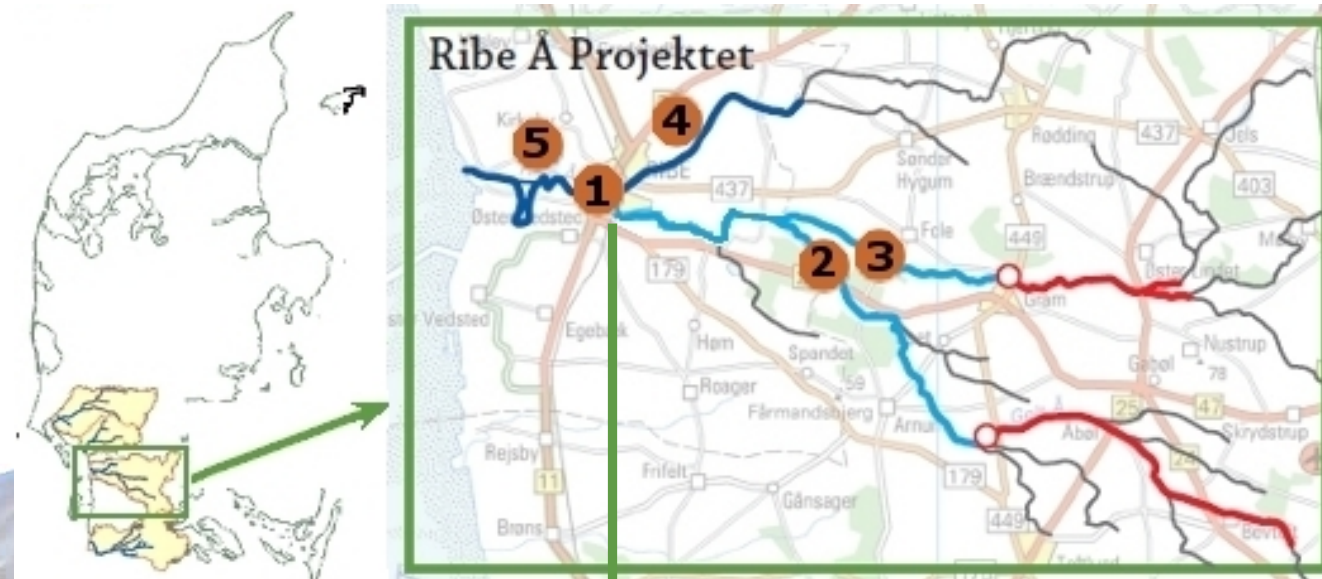
Snæblens tilbagegang skyldes, at vandløbene blev reguleret, opstemmet, forurenet og på andre måder blev uegnede for snæblen. Kun vandløb med fri passage kan bruges som gydevandløb.

Projektet

Snæbel-projektet støttes af EU's LIFE-fond, og medvirker til, at der i Varde Å, Sneum Å, Ribe Å og Vidå vil blive:

- Fjernet 13 spærringer. Det giver snæblen adgang til mere end 130 km nye gydestrækninger.
- Udlagt sten og grus til gydning.
- Genskabt og genslynget 30 km vandløb.
- Etableret opvækstområder for snæblens yngel.

Snæblen kan blive op til 60 cm lang og mere end 10 år gammel.

Stampemøllen nedbrydes, og der anlægges et sten- og gydestryg i Stampemølleåen.

For at sikre grundvandsstanden nord for åen bygges en stålspuns (grøn), der sikrer at vandstanden på spunsens nordre side forbliver som i dag.

Ribe Å projekterne

I Ribe Å-systemet bliver der med Snæbelprojektet:

- 1 Fri passage i forbi den tidligere Stampemølle i Ribe (2012)
- 2 Fri passage i Gelså forbi Gelsbro Dambrug (2012)
- 3 Fri passage i Gram Å forbi Fole Dambrug (2012)
- 4 Fjernet to overløbsstyrte i Hjortvad Å (2008)
- 5 Opkøbt en spærrende fiskeriet i Ribe Vesterå (2007)

Projektet ved Stampemøllen

Ribe Å passerer Ribe By gennem fire opstemninger. Tre af dem er mølledamme, og én, Stampemøllen, fungerer som opstemning for et mindre vandkraftværk, der har givet strøm til syv husholdninger.

På grund af opstemningerne har snæblerne hidtil ikke kunnet komme længere op i åen end til Ribe.

I 2008 købte snæbel-projektet Stampemøllen, og elproduktionen er nu ophørt.

Husene i Ribes gamle bydel er funderet på egepæle – nærmest som Venedig. De er helt afhængige af, at grundvandet ikke ændres. Derfor kan ingen af de tre mølleopstemninger i centrum fjernes.

For at skabe fri passage for fiskene forbi Ribe, nedrives Stampemøllen i 2012. I stedet etableres et sten- og gydestryg, der kan passeres af snæbel - og dermed også alle andre fisk.

Men for at sikre grundvandet nord for åen, er det på noget af strækningen nødvendigt at konstruere en stålspuns, der kan dele åen i to. Derved kan grundvandet forblive som nu på den nordre side, mens stryget kan etableres på den søndre side.

Princippet med at skabe fri passage for fiskene med et stryg samtidig med, at man beholder det oprindelige grundvandsspejl, er velkendt.

Stryget i Haderslev (t.h.) er fx bygget efter samme princip som det kommende stryg i Stampemølle-åen.

